

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 348

Polityka ekonomiczna

Redaktorzy naukowi

Jerzy Sokołowski

Arkadiusz Żabiński

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2014

Redakcja wydawnicza: Barbara Majewska

Redakcja techniczna: Barbara Łopusiewicz

Korekta: Barbara Cibis

Łamanie: Adam Dębski

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

w Dolnośląskiej Bibliotece Cyfrowej www.dbc.wroc.pl,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się

na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie

wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Wrocław 2014

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-422-6

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk i oprawa:

EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek, sp.j.

ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek

Spis treści

Wstęp	11
Franciszek Adamczuk: Dyfuzja innowacji w regionach transgranicznych...	13
Joanna Buks, Robert Pietrzykowski: Efekty produkcji gospodarstw w Polsce w odniesieniu do WPR w latach 2005-2008	22
Marek Chrzanowski: Wykorzystanie analizy przepływów międzygałęziowych do badania obszarów kooperacji w gospodarce regionu na przykładzie województwa lubelskiego	34
Paweł Dziekański: Metoda taksonomiczna w ocenie środowiskowej konkurencyjności powiatów województwa świętokrzyskiego.....	44
Monika Fabińska: Prorozwojowa gotowość polskich MŚP do absorpcji wsparcia w ramach nowej perspektywy programowej 2014-2020.....	54
Małgorzata Fronczek: Przewaga komparatywna Polski w handlu z Chinami w latach 1995-2012	66
Małgorzata Gasz: Reguły nowego modelu zarządzania gospodarczego na tle kondycji ekonomicznej państw Unii Europejskiej	76
Alina Grynia: Obciążenia fiskalne a konkurencyjność litewskich przedsiębiorstw	91
Anna Jankowska: Struktura obszarowa gospodarstw w krajach bałkańskich kandydujących do UE.....	103
Elżbieta Jantón-Drozdowska, Maciej Stępiński: Formy aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych w kontekście strategii Europa 2020.....	112
Krzysztof Kil, Radosław Ślusarczyk: Podatek bankowy w krajach Unii Europejskiej – ocena implementacji	124
Dariusz Klimek: Transakcje offsetowe jako instrument polityki ekonomicznej w Polsce	134
Aleksandra Koźlak, Barbara Pawłowska: Kierunki działań Unii Europejskiej na rzecz podniesienia konkurencyjności gospodarki	145
Barbara Kutkowska, Ireneusz Ratuszniak: Możliwości finansowania rozwoju obszarów wiejskich w latach 2014-2020 w ramach Polityki Spójności i Wspólnej Polityki Rolnej.....	157
Renata Lisowska: Wpływ otoczenia regionalnego na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w obszarach rozwiniętych i zmarginalizowanych ...	172
Agnieszka Malkowska: Program INTERREG IV A jako instrument wspierania turystyki w województwie zachodniopomorskim	181
Arkadiusz Malkowski: Mały ruch graniczny jako element kształtowania współpracy transgranicznej.....	190
Natalia Mańkowska: E-administracja a efektywność sektora publicznego...	200

Wiesław Matwiejczuk, Tomasz Matwiejczuk: Koncepcja usprawnienia procesu ofertowania w przetargach publicznych.....	210
Elżbieta Izabela Misiewicz: Łączne opodatkowania dochodów małżonków – preferencja podatkowa wspierająca rodzinę.....	220
Andrzej Miszczuk: Dystans instytucjonalny jako uwarunkowanie rozwoju regionów przygranicznych.....	230
Karolina Olejniczak: Polityka klastrów w regionach jako wzmacnianie konkurencyjności MSP.....	239
Małgorzata Pawłowska: Wpływ kapitału zagranicznego oraz własności państwowej na zmiany konkurencji w polskim sektorze bankowym.....	249
Katarzyna Peter-Bombik, Agnieszka Szczudlińska-Kanoś: Problem starzejącego się społeczeństwa w dokumentach strategicznych wybranych polskich województw	263
Katarzyna Peter-Bombik, Agnieszka Szczudlińska-Kanoś: Social issues in the program's documents of Polish political parties in the elections to the European Parliament of the VIII term.....	274
Robert Pietrzykowski: Rozwój gospodarczy a ceny ziemi rolniczej na przykładzie wybranych państw z Unii Europejskiej	285
Piotr Podsiadło: Pomoc regionalna jako przykład dopuszczalnej warunkowo pomocy publicznej w Unii Europejskiej.....	297
Gabriela Przesławska: Instytucjonalne aspekty w aktualnej debacie ekonomicznej.....	309
Małgorzata Raczkowska: Nierówności ekonomiczne w krajach europejskich.....	319
Jarosław Ropęga: Ograniczenia małych firm w wykorzystaniu zewnętrznych źródeł wsparcia dla ich przetrwania	328
Jerzy Sokolowski: Strategie sprzedaży ofert turystycznych biur podróży.....	339
Małgorzata Sosińska-Wit, Karolina Gałązka: Bariery rozwoju przedsiębiorczości sektora MSP na przykładzie województwa lubelskiego.....	349
Andrzej Szuwarzyński: Model DEA do oceny efektywności funkcjonowania publicznych uniwersytetów w Polsce	361
Dariusz Tłoczyński: Accessibility jako instrument kształtowania polskiego rynku usług transportu lotniczego	371
Agnieszka Tomczak: Konwergencja czy dywergencja – kierunki zmian w polityce monetarnej po 1999 r.	384
Adam Wasilewski: Skuteczność wybranych instrumentów finansowych wspierania rozwoju przedsiębiorczości w gminach wiejskich w Polsce....	394
Anetta Waśniewska: Potencjał społeczny gmin Zalewu Wiślanego w latach 2003-2012.....	404
Grażyna Węgrzyn: Źródła informacji dla działalności innowacyjnej w Unii Europejskiej.....	415

Lucyna Wojcieszka: Społeczna odpowiedzialność biznesu wybranych banków komercyjnych na świecie – ocena wymiarów CSR.....	424
Jarosław Wołkonowski: Przyczyny i struktura emigracji obywateli Litwy w okresie 2003-2013	437
Urszula Zagóra-Jonszta: Proces polonizacji górnośląskiego przemysłu w latach 30. XX wieku	449

Summaries

Franciszek Adamczuk: Diffusion of innovation in cross-border regions	21
Joanna Buks, Robert Pietrzykowski: Effects of farms production in Poland with respect to the CAP in the period of 2005-2008	33
Marek Chrzanowski: The use of input-output analysis for the cooperation areas determination in regions on the basis of Lubelskie Voivodeship.....	43
Paweł Dziekański: Taxonomic method in the examination for environmental competitiveness of poviats of Świętokrzyski Voivodeship	53
Monika Fabińska: Pro-development readiness of Polish SMEs for absorption of support under the new programming perspective 2014-2020	65
Małgorzata Fronczek: Revealed Comparative Advantage of Poland in trade with China in the years 1995-2012	75
Małgorzata Gasz: Rules of the new economic model management against economic condition of the European Union states	89
Alina Grynia: Fiscal charges and competitiveness of Lithuanian enterprises	102
Anna Jankowska: The structure of holdings in the Balkan states candidating to the European Union	111
Elżbieta Jantón-Drozdowska, Maciej Stępiński: Forms of activation of long-term unemployed in the context of the Europe 2020 strategy	123
Krzysztof Kil, Radosław Ślusarczyk: The bank tax: an assessment of implementation in the EU member states	133
Dariusz Klimek: Offsets – an instrument of economic policy in Poland	144
Aleksandra Koźlak, Barbara Pawłowska: The European Union activities to improve the regions competitiveness.....	156
Barbara Kutkowska, Ireneusz Ratuszniak: Opportunities of financing the development of rural areas in the years 2014-2020 within the frames of cohesion policy and Common Agricultural Policy	171
Renata Lisowska: Impact of the regional environment on the development of small and medium-sized enterprises in developed and marginalised areas	180
Agnieszka Malkowska: The Program INTERREG IVA as an instrument to support tourism in the West Pomeranian Voivodeship	189

Arkadiusz Malkowski: The small cross-border movement as an element of the cross-border co-operation.....	199
Natalia Mańkowska: E-government and the efficiency of public sector	209
Wiesław Matwiejczuk, Tomasz Matwiejczuk: Concept of public procurement offering process improvement	219
Elżbieta Izabela Misiewicz: Joint taxation of spouses – tax allowance supporting family	229
Andrzej Mischczuk: Institutional distance as a condition for the development of cross-border regions	238
Karolina Olejniczak: Cluster policy in the regions as strengthening the competitiveness of SME	248
Małgorzata Pawłowska: The impact of foreign capital and state capital on competition in the Polish banking sector	261
Katarzyna Peter-Bombik, Agnieszka Szczudlińska-Kanoś: Aging population in strategic documents of selected Polish voivodeships	273
Katarzyna Peter-Bombik, Agnieszka Szczudlińska-Kanoś: Problematyka społeczna w dokumentach programowych polskich ugrupowań politycznych w wyborach do Parlamentu Europejskiego VIII kadencji ...	284
Robert Pietrzykowski: Economic development and agricultural land prices in selected countries of the European Union.....	296
Piotr Podsiadło: Regional aid as an example of permitted conditionally state aid in the European Union	308
Gabriela Przesławska: Institutional aspects in contemporary economic debate	318
Małgorzata Raczkowska: Economic inequality in the European countries ..	327
Jarosław Ropega: Limitations of small firms in using external sources of support for their survival	337
Jerzy Sokolowski: Strategies for the sale of tourist travel agencies offers	348
Małgorzata Sosińska-Wit, Karolina Gałązka: Barriers to the development of enterprise of SMEs sector on the example of the Lublin Voivodeship ..	360
Andrzej Szuwarzyński: DEA model to evaluate the efficiency of the public universities in Poland.....	370
Dariusz Tłoczyński: Accessibility as an instrument for shaping Polish air transport market	383
Agnieszka Tomczak: Convergence or divergence – directions of the monetary policy development after the year 1999	393
Adam Wasilewski: Effectiveness of selected financial instruments supporting entrepreneurship development in rural counties of Poland	403
Anetta Waśniewska: Social potential of communities of the Vistula Lagoon in 2003-2012	414
Grażyna Węgrzyn: Sources of information on innovation within the European Union	423

Lucyna Wojcieszka: CSR of selected commercial banks in the world – dimensions of CSR ratings	436
Jarosław Wolkonowski: Causes and structure of emigration of Lithuania citizens in the period between 2003 and 2013.....	448
Urszula Zagóra-Jonszta: The process of Polonization of Upper Silesian industry in the 30s of the twentieth century.....	458

Lucyna Wojcieszka

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
e-mail: lucyna.wojcieszka@o2.pl

SPOŁECZNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ BIZNESU WYBRANYCH BANKÓW KOMERCYJNYCH NA ŚWIECIE – OCENA WYMIARÓW CSR

Streszczenie: Celem artykułu jest identyfikacja aktualnych tendencji CSR w sektorze bankowości komercyjnej w skali kontynentów i poszczególnych krajów na podstawie ocen kluczowych wymiarów CSR. Do realizacji celu zastosowano metodę analizy danych wtórnych, obejmujących oceny 4 wymiarów CSR: społeczności, pracowników, środowiska i rządzenia, opracowanych przez CSRHub. Zakres podmiotowy analizy objął 59 banków komercyjnych z 24 krajów: Europy, Azji Wschodniej, Bliskiego Wschodu, Oceanii, Ameryki Południowej i Północnej. Na podstawie analiz porównawczych dowiedziono, iż najbardziej społecznie odpowiedzialne banki komercyjne występują w Ameryce Północnej i Europie, najmniej – na Bliskim Wschodzie i w Azji Wschodniej. Najwyższe średnie oceny CSR uzyskały USA, Niemcy i UK, najniższe – Hongkong, Zjednoczone Emiraty Arabskie, Turcja i Izrael. Wiodącą tendencją globalną w ramach CSR banków komercyjnych jest koncentracja na aspektach dotyczących pracowników i społeczności.

Słowa kluczowe: społeczna odpowiedzialność biznesu, stakeholders, wymiary CSR, banki komercyjne świata.

DOI: 10.15611/pn.2014.348.39

The Social Responsibility of Business is to Increase its Profits
Milton Friedman

1. Wstęp

Banki komercyjne stanowią dominującą grupę spośród wszystkich instytucji pośredniczących w światowych systemach finansowych. Instytucje te, prowadząc działalność depozytową, kredytową i płatniczą, w zasadniczym stopniu wpływają na sferę gospodarczą i społeczną. Podobnie jak inne przedsiębiorstwa, banki komercyjne ukierunkowane są na kreowanie zysku, ponosząc przy tym pełną odpowiedzialność za swoje działania. Jeszcze do niedawna, a konkretniej do roku 2008, społeczna odpowiedzialność pojmowana była w sposób jednokierunkowy, odno-

sząc się głównie do zaspokajania potrzeb i sprostania oczekiwaniom akcjonariuszy (shareholders, stockholders). Od momentu nadejścia światowego kryzysu finansowego pojęcie CSR banków komercyjnych radykalnie się zmieniło przede wszystkim w świadomości właścicieli tych podmiotów, czego odzwierciedleniem była zmiana strategii prowadzenia biznesu bankowego w kierunku odbudowania społecznego zaufania, a więc w stronę spełniania oczekiwań stakeholders.

Niemalą rolę we wdrażaniu koncepcji CSR w bankach komercyjnych odegrały takie światowe instytucje, jak: International Finance Corporation, The World Bank [Matei, Voica 2013, s. 116], UN Global Compact i Global Reporting Initiative, które zajmują się rozpowszechnianiem i rekomendowaniem dobrych praktyk. Nie bez znaczenia pozostają także takie organizacje, jak CSRHub, które ujednolicają i udostępniają dane powyższych instytucji, stanowiąc obecnie znaczące źródło informacji o CSR przedsiębiorstw, także z sektora bankowości komercyjnej.

Celem artykułu jest identyfikacja aktualnych tendencji CSR w bankowości komercyjnej w skali kontynentów i poszczególnych krajów na podstawie udostępnionych przez CSRHub ocen kluczowych wymiarów CSR wybranych 59 banków komercyjnych z 24 krajów: Europy, Azji Wschodniej, Bliskiego Wschodu, Oceanii, Ameryki Południowej i Północnej. Realizacja celu poprzedzona zostanie przybliżeniem istoty CSR banków komercyjnych, pojęcia stakeholders i opisem kluczowych wymiarów CSR, które przeprowadzono na podstawie krytycznej analizy literatury.

2. Społeczna odpowiedzialność biznesu banków komercyjnych

Koncepcja CSR dotyczy firm, które w swojej działalności komercyjnej i w relacjach z interesariuszami dobrowolnie uwzględniają nie tylko problematykę ekonomiczną, ale także społeczną, etyczną i ekologiczną [Bąk, Kulawczuk (red.) 2009].

Banki komercyjne są częścią społeczności, w której funkcjonują, a ich działalność opiera się na popycie na kapitał finansowy, generowanym przez ową społeczność. Instytucje te działają zatem dla społeczności, jednocześnie same składając się z jej członków, tj. pracowników. Co więcej, ich działalność prowadzona jest w silnym otoczeniu konkurencyjnym, w którym w centrum zainteresowania znajduje się obecnie klient i poszukiwanie możliwości jego pozyskania, a konkretniej jego pieniędzy. Znalezienie skutecznych sposobów dotarcia do klienta, ze względu na jego coraz wyższe oczekiwania, staje się jednak znacznie trudniejsze i wymaga sporego wysiłku. Dzieje się tak dlatego, że oczekiwania te nie dotyczą już tylko aspektów ekonomicznych, ale także etycznych, a często też filantropijnych [Belás 2012, s. 119]. Nie powinno zatem dziwić nikogo stwierdzenie, iż społeczna odpowiedzialność banku ma obecnie kluczowe znaczenie dla osiągnięcia przez niego sukcesu finansowego, czy mówiąc słowami Yeunga społeczna wydajność biznesu (CSP) jest równie istotna jak finansowa wydajność biznesu (CFP) [Yeung 2011, s. 103]. Prawdziwość tego stwierdzenia potwierdzają wyniki badań korelacji między CSR a finansową wydajnością, która w większości przypadków jest pozytywna – dodatnia [Baumann, Bouvain, Lundmark 2013; Burianová, Paulik 2014].

Konieczność przyjmowania przez banki komercyjne CSR wynika także z pełnionych przez nie funkcji wobec poszczególnych stakeholders – komercyjnej i służebnej [Korenik 2008]. Wdrożenie koncepcji CSR w tym sektorze wymaga spełnienia jednak kilku ważnych warunków: zrozumienia kompleksowości usług finansowych, przeprowadzenie oceny ryzyka, wzmocnienie etyki biznesu, wdrożenie odpowiedniej strategii na okoliczność kryzysu finansowego, ochronę praw klientów i konfigurację kanałów reklamacyjnych, a więc wprowadzenia odpowiedniego zarządzania wewnętrznego i zewnętrznego [Yeung 2011]. Wprowadzenie tych elementów i znalezienie odpowiedniego sposobu zarządzania jest zatem niezbędne do równoważenia celów poszczególnych stakeholders sektora bankowego. Sposób, jak również kierunek równoważenia tych celów, decydują bowiem o tym, czy dany bank należy uznać za społecznie odpowiedzialny, w jakim stopniu i w jakich wymiarach.

Za twórcę teorii stakeholders uważany jest Freeman, według którego interesariuszami mogą być pojedyncze osoby lub grupy ludzi, nazywane także grupami interesu, będące pod wpływem lub mogące wywierać wpływ na działalność organizacji [Reinig, Tilt 2009; Stieb 2009; Brown, Forster 2013]. Relacje te mogą być obustronne, a ich charakter może być zarówno pozytywny, jak i negatywny, czy jak stwierdził Carroll [1991] moralny, niemoralny i amoralny. Wszystko to powoduje, iż kontrowersje i dyskursy wokół nich w kontekście koncepcji CSR wciąż nie ustają.

Wśród interesariuszy banków komercyjnych znajdują się akcjonariusze, klienci, pracownicy banku, lokalna społeczność i coraz częściej organizacje pozarządowe. Niektóre działania banku podejmowane w ramach CSR mogą dostarczać korzyści wszystkim grupom, a niektóre wymagają znalezienia kompromisu w zaspokajaniu potrzeb poszczególnych grup [Brown, Forster 2013, s. 307]. Grupy stakeholders z uwagi na swoje zróżnicowane potrzeby i oczekiwania wobec sektora bankowego podlegają procesowi dyferencjacji, a następnie segmentacji. Takie podejście, choć dotyczy problematyki marketingowej, nie jest oderwane od rzeczywistości, w której funkcjonuje sektor bankowy, bowiem obecnie każda instytucja tego typu je stosuje, oferując swym klientom określone produkty i usługi finansowe. Podobnie dzieje się w przypadku proponowanych w ramach CSR poszczególnych programów, które są przecież adresowane do określonych grup interesariuszy. Każdy jednak kraj, ze względu na swoje specyficzne uwarunkowania kulturowe, geograficzne i polityczne, stosuje różne programy z właściwym dla siebie natężeniem, adresując je do różnych stakeholders, a więc skupiając się na różnych wymiarach CSR.

3. Główne wymiary społecznej odpowiedzialności biznesu

Wymiary koncepcji CSR, nazywane także jej elementami, opisywane są w literaturze przedmiotu na różne sposoby. Niemniej jednak bez względu na terminologię, zawsze zawierają te same kluczowe determinanty.

Caroll zaproponował 4 kategorie CSR: ekonomiczną, prawną, etyczną i filantropijną [1979, 1991]¹. Lantos z kolei wymienia 3 płaszczyzny CSR: etyczną, altruistyczną i strategiczną [2001, 2002]².

Wiele międzynarodowych instytucji, które zajmują się propagowaniem idei CSR, proponują własne klasyfikacje. Jedną z nich jest UN Global Compact (UNGC), która zajmuje się upowszechnianiem dobrych praktyk, wydawaniem rekomendacji w ramach CSR oraz sprawozdawczością w tym zakresie. Instytucja ta opracowała 10 uniwersalnych zasad i umieściła je w 4 głównych płaszczyznach CSR związanych z: ochroną praw człowieka, normami pracy, ochroną środowiska i przeciwdziałaniem korupcji [Hassan 2014]. Kolejną istotną organizacją jest Global Reporting Initiative (GRI) – organizacja non profit, która zajmuje się promowaniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego i rozpowszechnianiem standardów poprzez raportowanie. Organizacja proponuje ujęcie CSR w 4 wymiarach: ekonomicznym, środowiskowym, społecznym i efektywnego rządu [Global Reporting Initiative 2014].

Ujednoceniam ocen i wyników raportów powyższych organizacji zajmuje się m.in. CSRHub – firma, której serwis internetowy stanowi obecnie jedno z największych źródeł informacji o CSR – ok. 1 mln firm z 135 dziedzin gospodarki z ponad 100 krajów [CSRHub 2014]. Oceny CSR dotyczą 4 wymiarów dotyczących: społeczności, pracowników, środowiska i wydajności rządu [CSRHub 2014]³.

Każda z wyżej przedstawionych klasyfikacji zawiera te same elementy CSR, wobec czego należy stwierdzić, iż są one na tyle istotne, aby uznać je za kluczowe wymiary, świadczące o społecznej odpowiedzialności firmy.

4. Ocena wymiarów CSR wybranych banków komercyjnych na świecie

CSR banków komercyjnych zaprezentowano na przykładzie 59 banków z 24 krajów świata. W tym celu skorzystano ze źródeł wtórnych, tj. ocen dokonanych przez

¹ Ekonomiczna związana jest korzyściami finansowymi; prawna dotyczy przestrzegania prawa; etyczna, rozumiana jest jako bycie etycznym; filantropijna w kontekście dobrego obywatelstwa.

² Etyczna obejmuje odpowiedzialność ekonomiczną, prawną i etyczną; altruistyczna – działalność dobroczynną bez względu na korzyści finansowe firmy; strategiczna – działalność dobroczynną przynoszącą firmie korzyści finansowe.

³ Społeczność obejmuje relacje pomiędzy organizacją a społecznością lokalną w kontekście działalności charytatywnej, ochrony zdrowia publicznego, zarządzania społecznymi i gospodarczymi skutkami działalności organizacji poprzez m.in. oferowane produkty i usługi oraz sposób przestrzegania praw człowieka; pracownicy – relacje pomiędzy organizacją a jej pracownikami w kontekście polityki wynagradzania, socjalnej, zapobiegania dyskryminacji, bezpieczeństwa i higieny pracy oraz umożliwiającej doskonalenie zawodowe; środowisko – relacje pomiędzy organizacją a środowiskiem w kontekście przeciwdziałania zmianom klimatycznym, zrównoważonego korzystania z energii, optymalnego zarządzania zasobami, polityki zrównoważonego rozwoju oraz monitorowania i raportowania wpływu organizacji na środowisko; rządzenie – relacje pomiędzy organizacją a jej stakeholders i shareholders w kontekście dobrych praktyk, etyki działalności, przejrzystości i sprawozdawczości.

CSRHub według zaproponowanej metodyki, obejmującej 4 kluczowe wymiary CSR: społeczność, pracownicy, środowisko i rządzenie.

Zakres podmiotowy analizy obejmuje banki komercyjne, które dobrano na podstawie najwyższych ocen tych podmiotów w krajach, które z kolei wybrano na podstawie dostępności danych. Z tej przyczyny całkowicie pominięto kraje afrykańskie. Analizę CSR banków komercyjnych zaprezentowano według kontynentów: Europa, Azja Wschodnia, Bliski Wschód, Oceania, Ameryka Południowa i Północna.

Oceny wymiarów CSR banków komercyjnych Europy zaprezentowano na przykładzie 15 podmiotów z: Polski, Włoch, Francji, Niemiec i Wielkiej Brytanii. Na podstawie danych z tabeli 1 należy stwierdzić, iż spośród analizowanych krajów, najwyższą CSR banków komercyjnych odznaczają się Niemcy (61) oraz Wielka Brytania (60,67). Polska zajmuje ostatnie miejsce w tym zakresie, choć prowadzi najbardziej zrównoważoną strategię CSR, bowiem oceny poszczególnych wymiarów są do siebie bardzo zbliżone (rys. 1).

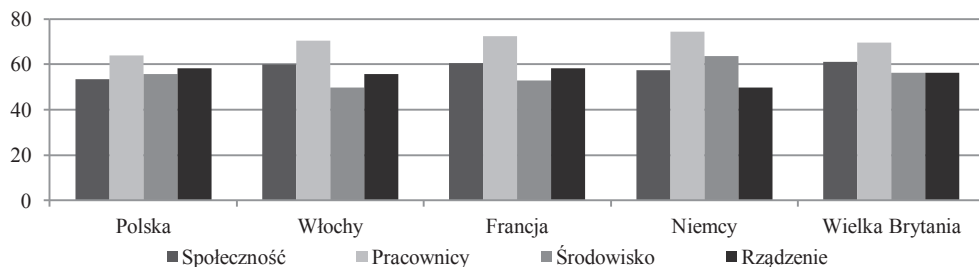
Tabela 1. Oceny wymiarów CSR wybranych banków Europy

Kraj	Nazwa banku	Spolecznosc	Pracownicy	Środowisko	Rządzenie	Średnia wartość
Polska	ING Bank Śląski S.A.	49	63	59	64	59
	Bank Millenium S.A.	57	60	57	56	57
	Bank Zachodni WBK S.A.	54	69	51	55	57
Włochy	Intesa Sanpado S.A.	66	76	58	60	65
	UBI Banca	62	75	45	53	58
	Banca Carige Spa	52	60	46	54	53
Francja	BNP Paribas	59	71	55	53	59
	Credit Agricole S.A.	61	72	52	47	57
	Societe Generale Corporate & Investment Banking	62	74	52	52	59
Niemcy	Bayerische Landesbank	56	79	74	38	62
	Comerzbank AG	56	71	56	55	59
	Deutsche Bank AG	60	73	61	56	62
Wielka Brytania	Standard Chartered Bank	70	71	54	58	63
	HSBC Holding PLC	55	69	59	57	60
	Barclays	58	69	56	54	59

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CSRHub, (01.05.2014), [http://www.csrhub.com/geographic_region/Europe/].

Analizując z kolei poszczególne wymiary CSR, widać wyraźnie, że wiodącą tendencją CSR banków europejskich jest koncentracja na pracownikach (rys. 1). W przypadku Niemiec kolejnym ważnym obszarem jest środowisko, natomiast w Polsce – rządzenie. Angielskie, włoskie i francuskie banki drugoplanowo podejmują działania w ramach CSR w kierunku ulepszania relacji ze społecznością

lokalną, co przypuszczalnie wynika z rozbudowanych programów polityki socjalnej w tychże krajach.

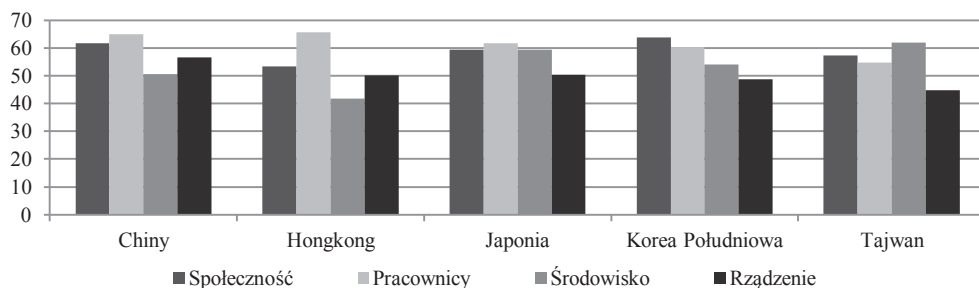

Rys. 1. Średnie oceny wymiarów CSR banków krajów europejskich

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z tab. 1.

Sektor banków komercyjnych Azji zaprezentowano na przykładzie 15 podmiotów z pięciu wschodnio-azjatyckich krajów: Chińskiej Republiki Ludowej, Hongkongu, Japonii, Korei Południowej i Tajwanu.

W przypadku krajów azjatyckich wyraźnie zarysowaną tendencją jest koncentracja na pracowniczo-społecznych aspektach CSR, co wynika w głównej mierze z uwarunkowań kulturowych analizowanych krajów (rys. 2). Wyjątek stanowią tajwańskie banki, które w pierwszej kolejności koncentrują się na aspektach środowiskowych. Najbardziej zrównoważoną strategię CSR prowadzą banki japońskie.

Rys. 2. Średnie oceny wymiarów CSR banków krajów azjatyckich

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z tab. 2.

W świetle danych z tabeli 2, najbardziej społecznie odpowiedzialny sektor banków komercyjnych występuje w Chinach i Japonii, najmniej – w Hongkongu.

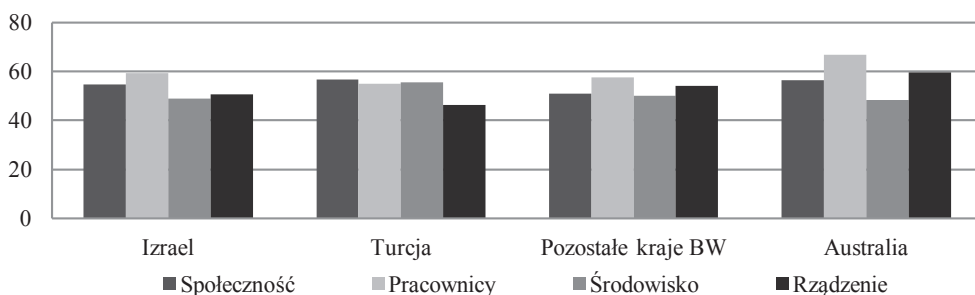
Banki Bliskiego Wschodu i Oceanii zaprezentowano łącznie z uwagi na niską dostępność i ograniczoną ilość danych na przykładzie 12 podmiotów z 6 krajów: Izraela, Turcji, Arabii Saudyjskiej, Zjednoczonych Emiratów Arabskich, Australii i Filipin.

Tabela 2. Oceny wymiarów CSR wybranych banków Azji Wschodniej

Kraj	Nazwa banku	Spoczecz- ność	Pracownicy	Środowisko	Rządzenie	Średnia wartość
Chiny	Industrial Bank Co. Ltd.	59	70	53	60	60
	Shanghai Pudong Development Bank Co. Ltd.	65	74	43	58	59
	China Minsheng Banking Co. Ltd.	61	51	56	52	55
Hong- -kong	Hang Seng Bank Ltd.	59	73	49	54	58
	BOC Hong Kong Ltd.	54	65	43	52	53
	Wing Hang Bank Ltd.	47	59	33	44	45
Japonia	Ogaki Kyoritsu Bank	58	59	79	47	62
	Resona Holding Inc.	63	66	46	55	57
	Mitsubishi UFJ Financial Group	57	60	53	49	55
Korea Południo- wa	BS Financial Group Inc.	66	53	68	52	60
	Hana Financial Group Inc.	61	60	38	47	51
	Samsung Securities Co. Ltd.	64	68	56	47	58
Tajwan	Chang Hwa Commercial Bank Ltd.	57	56	60	47	55
	Taiwan Business Bank Ltd.	57	54	60	46	54
	Taishin Financial Holding Co. Ltd.	58	54	66	41	55

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CSRHub (1.05.2014), [<http://www.csrhub.com/search/country/region/Asia/>].

Podobnie jak w przypadku banków europejskich, spośród poszczególnych wymiarów CSR, banki Bliskiego Wschodu i Oceanii koncentrują się na pracownikach (rys. 3). Wyjątek stanowią banki tureckie, które w pierwszej kolejności koncentrują się na aspektach związanych ze społecznością, jednocześnie prowadząc najbardziej zrównoważoną politykę w ramach CSR.

Rys. 3. Średnie oceny wymiarów CSR banków krajów bliskowschodnich i australijskich

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z tab. 3.

Na podstawie danych z tabeli 3 można wnioskować, iż najwyższymi standardami CSR odznaczają się banki australijskie, najniższymi – banki pozostałych kra-

jów bliskowschodnich – krajów islamskich tj. Zjednoczonych Emiratów Arabskich i Arabii Saudyjskiej, które najmniejszą uwagę koncentrują na społeczności i środowisku. Taki stan wynika z uwarunkowań religijnych, a także politycznych i ustroju totalitarnego, jaki panuje w tych krajach.

Tabela 3. Oceny wymiarów CSR wybranych banków Bliskiego Wschodu i Oceanii

Kraj	Nazwa banku	Społeczność	Pracownicy	Środowisko	Rządzenie	Średnia wartość
Izrael	First International Bank of Israel	57	59	74	56	62
	Bank Hapoalim B.M.	56	64	42	51	53
	Mizrahi Tefahot Bank Ltd.	51	55	31	45	45
Turcja	Asya Katilim Bankasi A.S.	57	56	57	52	56
	Turiye Garanti Bankasi A.S.	56	57	51	46	52
	Turkiye Helk Bankasi A.S.	57	52	59	41	52
Arabia Saudyjska	Al Rajhi Bank	42	51	35	40	42
Zjednoczone Emiraty Arabskie	National Bank of Abu Dhabi	60	64	65	68	64
Australia	Bendigo Bank Ltd.	57	62	44	58	55
	Macquarie Group	52	59	47	56	53
	Australia and New Zeland Banking Group Ltd.	60	79	54	65	64
Filipiny	Bank of the Philippine Islands	60	63	53	52	57

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CSRHub (1.05.2014), [<http://www.csrhub.com/search/country/region/Middle%20East/>; <http://www.csrhub.com/search/country/region/Pacific/>].

Sektor banków komercyjnych Ameryki Południowej zaprezentowano na przykładzie 9 podmiotów z 6 krajów: Brazylii, Chile, Kolumbii, Peru i Argentyny.

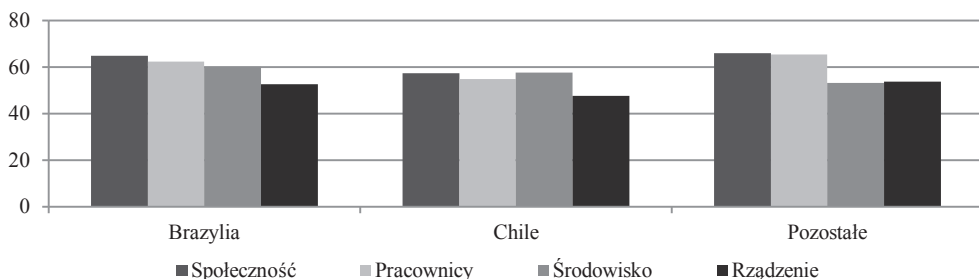
Z tabeli 4 wynika, że najwyższą społeczną odpowiedzialnością wykazują się banki brazylijskie, a najniższą – chilijskie. W przypadku banków południowoamerykańskich trudno wskazać wyraźną tendencję stosowania CSR. Istnieje co prawda niewielka przewaga na korzyść społeczności, jednakże występuje ona jedynie w przypadku Brazylii, Kolumbii i Peru (rys. 4). Podobnie trudno jest wskazać kraj, który prowadzi najbardziej zrównoważoną politykę CSR.

Tendencje CSR banków komercyjnych Ameryki Północnej zaprezentowano na przykładzie 8 podmiotów z 3 krajów: Kanady, Meksyku i Stanów Zjednoczonych.

Tabela 4. Oceny wymiarów CSR wybranych banków Ameryki Południowej

Kraj	Nazwa banku	Spolecz- ność	Pracownicy	Środowisko	Rządzenie	Średnia wartość
Brazylia	Banco Bradesco S.A.	67	64	61	56	62
	Banco Santander Brazil S.A.	62	65	56	57	60
	Banco Estado Do Rio Grande SUL S.A.	65	58	63	45	58
Chile	Banco de Chile	57	55	57	54	56
	Compania de Banco on Credito Inversiones	61	60	58	47	56
	Corp Banco S.A.	54	49	58	42	51
Kolumbia	Banco Dawiwienda S.A.	67	62	63	50	60
Peru	Credicorp Ltd.	61	55	43	46	51
Argentyna	Banco Galicia	70	79	53	65	66

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CSRHub (1.05.2014), [<http://www.csrhub.com/search/country/region/South%20America/>].

Rys. 4. Średnie oceny wymiarów CSR banków krajów południowoamerykańskich

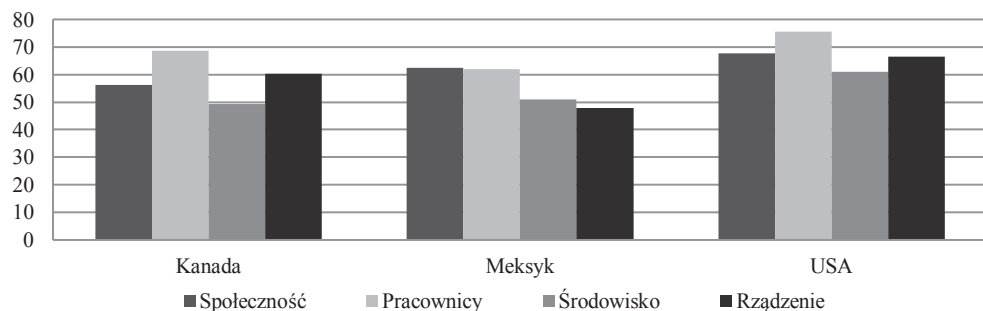
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z tab. 4.

Według poniższych danych (tab. 5) za najbardziej społecznie odpowiedzialny sektor bankowości komercyjnej należy uznać sektor Stanów Zjednoczonych, natomiast za najmniej – sektor Meksyku. W pierwszej kolejności banki USA koncentrują swą uwagę na pracownikach (rys. 5), w następnej na społeczności i środowisku. W przypadku banków kanadyjskich drugą pozycję zajmują aspekty środowiskowe, a dopiero następną – dotyczące społeczności. Zainteresowanie tematyką środowiskową, zarówno w USA, jak i w Kanadzie, wynika w dużej mierze z ogromnej popularności tzw. *Green issues* w Ameryce Północnej. Podobnie jak w przypadku banków południowo-amerykańskich, trudno jest jednoznacznie wskazać kraj, w którym banki prowadzą najbardziej zrównoważoną politykę stosowania CSR.

Tabela 5. Oceny wymiarów CSR wybranych banków Ameryki Północnej

Kraj	Nazwa banku	Społeczność	Pracownicy	Środowisko	Rządzenie	Średnia wartość
Kanada	Bank of Montreal Quebec	64	79	55	66	65
	Canadian Imperial Bank of Commerce	60	74	53	60	61
	Lauerentian Bank of Canada	45	53	40	55	48
Meksyk	Grupo Financiero Banorte S.A. de C.V.	64	64	50	50	56
	Compartamos S.A.B. de C.V.	61	60	52	46	54
USA	Inter-American Development Bank	75	84	55	66	69
	Provident Financial Holdings Inc.	64	78	62	69	68
	Umpque Bank	64	65	66	65	65

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CSRHub (1.05.2014), [<http://www.csrhub.com/search/country/region/North%20America/>].

Rys. 5. Średnie oceny wymiarów CSR banków krajów północnoamerykańskich

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z tab. 5.

5. Zakończenie

Przeprowadzenie analizy sektora banków komercyjnych na przykładzie 59 podmiotów z 24 krajów świata ujawniło aktualne tendencje w zakresie CSR i jej poszczególnych wymiarów.

Na podstawie uzyskanych wyników należy stwierdzić, iż najbardziej społecznie odpowiedzialne banki komercyjne występują w Ameryce Północnej i Europie. Najmniejszą odpowiedzialnością w ramach CSR charakteryzują się banki Bliskiego Wschodu i Azji Wschodniej. Spośród analizowanych krajów najwyższe średnie oceny CSR uzyskały Stany Zjednoczone (67,33), Niemcy (61) i Wielka Brytania (60,67). Natomiast najniższe – Hongkong (52), Zjednoczone Emiraty Arabskie (53), Turcja i

Izrael (po 53,33), a więc dominowały w tym przypadku kraje Bliskiego Wschodu, co wynika z uwarunkowań religijnych i totalitarnego ustroju politycznego.

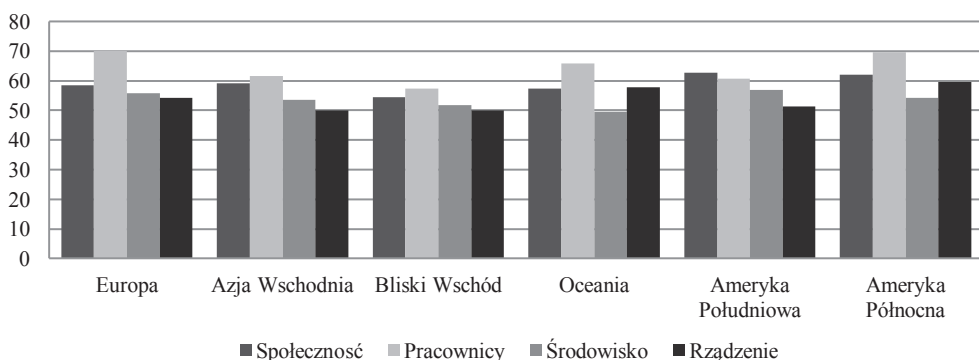
Wyniki analizy poszczególnych wymiarów (tab. 6) pozwalają stwierdzić, iż wiodącą tendencją globalną w ramach CSR banków komercyjnych jest koncentracja na aspektach pracowniczych, wyjątek stanowią banki Ameryki Południowej. Drugim obszarem, na którym koncentruje się obecnie ten sektor jest społeczność.

Tabela 6. Średnie oceny wymiarów CSR banków komercyjnych według kontynentów

Wymiary CSR	Europa	Azja	Bliski Wschód	Oceania	Ameryka Południowa	Ameryka Północna
Społeczność	58,47	59,07	54,5	57,25	62,67	62,13
Pracownicy	70,13	61,47	57,25	65,75	60,78	69,63
Środowisko	55,67	53,53	51,75	49,5	56,89	54,13
Rządzenie	54,13	50,07	49,88	57,75	51,33	59,63

Źródło: opracowanie własne.

Tendencje społecznościowo-pracownicze (rys. 6) wyraźnie zarysowane są w krajach Azji Wschodniej i Ameryki Południowej, co wynika z istniejących uwarunkowań kulturowych. W ramach CSR bankowa komercyjna krajów Ameryki Północnej i Oceanii oprócz podobnych tendencji, wyraźnie odznacza się rosnącą rolę aspektów środowiskowych, co wynika z dużej popularności tzw. *Green issues*. Banki europejskie w największym stopniu zwracają uwagę na wymiar pracowniczy, który wyraźnie odznacza się na tle innych obszarów CSR.

Rys. 6. Średnie oceny wymiarów CSR banków komercyjnych według kontynentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z tab. 6.

Literatura

- Baumann C., Bouvain P., Lundmark E., 2013, *Corporate social responsibility in financial services. A comparison of Chinese and East Asian banks vis-à-vis American banks*, „International Journal of Bank Marketing”, vol. 31, no. 6, s. 420-439.
- Bąk M., Kulawczuk P. (red.), 2009, *Społeczna odpowiedzialność instytucji finansowych*, Instytut Badań nad Demokracją i Przedsiębiorstwem Prywatnym, Warszawa.
- Belás J., 2012, *Social Responsibility and Ethics in the Banking Business: Myth or Reality? A Case Study from The Slovak Republic*, „Ekonomski Anali / Economic Annals”, vol. 57, no. 195, s. 115-137.
- Brown J.A., Forster W.R., 2013, *CSR and Stakeholder Theory: A Tale of Adam Smith*, „Journal of Business Ethics”, vol. 112, no. 2, s. 301-312.
- Burianová L., Paulik J., 2014, *Corporate Social Responsibility in Commercial Banking. A Case Study from the Czech Republic*, „Journal of Competitiveness”, vol. 6, no. 1, s. 50-70.
- Carroll A.B., 1979, *A three-dimensional conceptual model of corporate performance*, „Academy of Management Review”, vol. 4, no. 4, s. 497-505.
- Carroll A.B., 1991, *The Pyramid of Corporate Social Responsibility: Toward the Moral Management of Organizational Stakeholders*, „Business Horizons”, vol. 34, no. 4, s. 39-48.
- CSRHub, <http://www.csrhub.com/content/about-csrhub/> (30.04.2014).
- Global Reporting Initiative, <https://www.globalreporting.org/Information/about-gri/Pages/default.aspx> (30.04.2014).
- Hassan H.A., 2014, *Corporate social responsibility practices of UAE banks*, Global Journal of Business Research, vol. 8, no. 3, s. 91-108.
- Korenik D., 2008, *Odpowiedzialność banku komercyjnego. Próba syntezy*, Difin, Warszawa.
- Lantos G.P., 2001, *The boundaries of strategic corporate social responsibility*, „Journal of Consumer Marketing”, vol. 18, no. 7, s. 595-630.
- Lantos G.P., 2002, *The ethicality of altruistic corporate social responsibility*, „Journal of Consumer Marketing”, vol. 19, no. 3, s. 205-230.
- Matei M., Voica M.C., 2013, *Social Responsibility in the Financial and Banking Sector, „Economic Insights – Trends & Challenges”*, vol. 65, no. 1, s. 115-123.
- Reinig C.J., Tilt C.A., 2009, *Corporate Social Responsibility Issues in Media Releases: A Stakeholder Analysis of Australian Banks*, „Issues in Social Environmental Accounting”, vol. 2, no. 2, s. 176-197.
- Stieb J., 2009, *Assessing Freeman's Stakeholder Theory*, „Journal of Business Ethics”, vol. 87, no. 3, s. 401-414.
- Yeung S., 2011, *The Role of Banks in Corporate Social Responsibility*, „Journal of Applied Economics & Business Research”, vol. 1, no. 2, s. 103-115.

CSR OF SELECTED COMMERCIAL BANKS IN THE WORLD – DIMENSIONS OF CSR RATINGS

Summary: The purpose of this article is to identify the current trends of CSR in the commercial banking across continents and countries based on key dimensions of CSR ratings. The applied method is the analysis of secondary data of four dimensions of CSR ratings: community, employees, environment, governance, worked out by CSRHub. A scope of the analysis included 59 commercial banks from 24 countries from Europe, East Asia, Middle East, Pacific, North America and South America. The main findings show that the most responsible banks are in the North America (USA) and Europe (Germany, United Kingdom), less – in the Middle East (United Arab Emirates, Turkey, Israel) and the least in the East Asia (Hong Kong). The leading global trend within the CSR in the commercial banking is to focus on the aspects of employees and community.

Keywords: Corporate Social Responsibility, stakeholders, dimensions of CSR, commercial banks in the world.